

ЗАУВАЖЕННЯ

до звіту про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Відповідно до пункту 16 розділу II Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 8 серпня 2019 р. за № 880/33851, ознайомившись із звітом думку експертної групи про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Назва ЗВО	Київський університет імені Бориса Грінченка
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	36710
Назва ОП	Філософія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	033 Філософія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

заклад вищої освіти надає мотивовані **зауваження до нього**:

Зауваження університету до звіту експертної групи висвітлені у доданому файлі

Додатки:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>Відповідь Університету на звіт ЕГ. ОНП Філософія.pdf</i>	js2NrW7F1wTnTFly2fAjluOnPvvJG19QK3GAV+SoM Nk=

***

Шляхом підписання цих зауважень запевняю, що я належним чином уповноважений на здійснення такої дії від імені закладу вищої освіти та за потреби надам документ, який посвідчує ці повноваження.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

ПІБ: ТУРУНЦЕВ ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ

Дата підпису: 07.03.2023 р.

**Відповідь на зауваження та рекомендації експертів
з акредитації освітньо-наукової програми
другого (магістерського) рівня вищої освіти
«Філософія» (код в ЄДЕБО 36710)
спеціальності 033 «Філософія»**

Керівництво Київського університету імені Бориса Грінченка, науково-педагогічні працівники та гарант освітньо-наукової програми «Філософія» висловлюють подяку за фахову експертизу освітньої програми та рекомендації експертної групи. Звіт експертної групи уважно вивчено та проаналізовано. Загалом погоджуємось із висновками експертної групи, однак маємо деякі аргументи та пояснення щодо висловлених ЕГ зауважень і рекомендацій за відповідними критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми. Рівень В

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

ОНП Філософія представлена двома редакціями. Варто зауважити, що не відбулось зміни ОНП Філософія після прийняття Стандарту освіти в березні 2021 році. Випуск фахівців 2021 та 2022 року відбувався без урахування Стандарту освіти.

Відповідь університету:

Дякуємо експертам, які відзначили цю обставину нашої ОНП, яку ми не вважаємо за слабкість. По перше, наявність двох ОП зумовила об'єктивна необхідність, а саме, як і зазначили експерти, прийняття відповідного Стандарту вищої освіти у березні 2021 року (оприлюднений на сайті МОН України у квітні 2021 року). Тому, зауваження ЕГ, що «Випуск фахівців 2021 та 2022 року відбувався без урахування Стандарту освіти», справедливе, але лишень частково, якщо врахувати, коли відбувався набір цих майбутніх випускників. ОНП розрахована на 1 рік 10 місяців. Отже, набір випускників 2021 року (і відповідно початок їх навчання) був здійснений у липні-вересні 2019 року (період від початку прийому документів до початку освітнього процесу). Набір випускників 2022 року (і відповідно початок їх навчання) був здійснений у липні-вересні 2020 року (період від початку прийому документів до початку навчального процесу). Як бачимо, випуск фахівців 2021 року не міг бути здійснений за ОП, відповідною новому Стандарту, так як набір цих майбутніх випускників був здійснений на півроку раніше, ніж був затверджений відповідний освітній Стандарт. Що стосується випуску фахівців 2022 року, то звертаємо увагу, що між оприлюдненням Стандарту та початком набору у відповідну магістратуру пройшло близько трьох місяців. Ми вважаємо

цей термін надзвичайно коротким і неприйнятним для всебічного обговорення нової редакції ОНП.

В Київському університеті імені Бориса Грінченка розроблена система заходів, які супроводжують процес обговорення та затвердження нової (нової редакції) ОП. Для якісної роботи з усіма фокус-групами, різноманітними стейкхолдерами, академічної спільнотою, для розробки проекту ОП, **якісного його обговорення** та затвердження об'єктивно проходить декілька місяців. Саме така програма створення, обговорення та затвердження нової редакції ОНП спеціальності 033 «Філософія» другого (магістерського) рівня вищої освіти і була представлена на розгляд ЕГ (сайт кафедри). Крім того, просимо зважити, що всі процедури відбувалися в умовах спочатку пандемії, а потім і збройної агресії РФ, це наклало свій відбиток на терміни обговорення та затвердження ОНП, інколи сповільнюючи їх. Отже, виконати всі процедури обговорення та затвердження нової редакції ОНП в надзвичайно короткі строки означало б суттєво вплинути на якість нової редакції ОНП в бік її погіршення. Керуючись високими принципами якісної освіти (в основі якої лежить якісна ОНП), було прийнято свідоме рішення не погіршувати якість підготовки і провести набір 2021 року за діючою ОНП.

Зауважимо, що кафедрою був проведений аналіз попередньої редакції ОНП зі Стандартом вищої освіти після його оприлюднення, який показав:

1. Об'єкти вивчення та діяльності філософа, цілі навчання, теоретичний зміст предметної області за своїм змістом та спрямованістю цілком тотожні опису предметної області в Стандарті.
2. Обсяг програми повністю відповідає встановленим нормативам для освітньо-наукових програм – 120 ECTS.
3. Обсяг дослідницької (наукової компоненти) ОП 2016 р. становить 42 ECTS (більше 30%).
4. Обсяг практики в ОП 2016 року – 22,5 ECTS (Стандарт встановлює мінімальну кількість 6 ECTS).
5. 60% обсягу ОНП «Філософія» спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю (Стандарт встановлює мінімум 35%).

Форми атестації наявні в редакції ОНП 2016 року жодним чином не порушують норми Стандарту (**за редакцією ОП 2016 року також передбачений захист магістерської роботи**), а навіть покривають більш широкий спектр набутих знань та практичних навичок (мова йдеться про комплексний екзамен з педагогіки, психології та методики викладання у вищій школі).

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми. Рівень В

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Під час проведення фокус-груп ЕГ отримала інформацію, що переважно базами практики є академічні установи, що звужує можливості як практичної підготовки, так і потенційного працевлаштування. Можливості ОНП Філософія за ПРН є значно ширшими і перелік баз практики має бути доповнено закладами та установами неакадемічного характеру.

Відповідь університету:

Дякуємо експертам за висловлене зауваження, з яким в цілому можна було б погодитися, якби не наступна обставина. А саме, ОП, що акредитується, є **освітньо-науковою**, тобто, її головне завдання – підготовка фахівців якраз для академічних установ, зокрема профільних Інститутів та організацій в системі НАН України, а також закладів вищої освіти та інших освітніх установ. В даному контексті, це скоріше звучить як перевага даної ОНП, оскільки здобувачі освіти безпосередньо знайомляться на базах практик з організаціями і структурами, в яких передбачається реалізація їх практичної підготовки та майбутнє працевлаштування, а також які в повній мірі забезпечують реалізацію всіх ПРН заявлених відповідною ОНП. Крім того, зазначимо, що в наданому на запит ЕГ переліку баз практик значаться також і неакадемічні установи, зокрема ГО «Майстерня академічного релігієзнавства» та інші, в яких, за бажанням, студенти можуть набути додаткові практичні навички.

Заувага ЕГ, що «перелік баз практик за запитом не було надано» викликає здивування, оскільки така інформація була надана в контексті відповідей на запити ЕГ 15 лютого 2023 р. о 17-32 (див. Пб відповіді на запити ЕГ в кабінеті гаранта).

генерується програмою щодо перевірки на текстові запозичення. 3. Результати опитування формату "Викладач очима студентів" за два останніх роки. 4. Результати опитування по завершенню курсу навчання або по завершенню вивчення дисципліни (feedback). 3. Два примірники договорів про проходження практики. 5. Перелік баз практики. 6. Форму онлайн тесту вступного фахового іспиту.

Відповідь   серeda, 15 лютого 2023 р. о 17:32:44

Шановні колеги, надаємо відповідь на Ваш запит: 1. Дві Магістерські роботи (2021 та 2022 р). Зазначимо, що не дивлячись на можливість подання "скороченого" обсягу роботи, студенти подавали дипломні у достатньому обсязі. 2. Зразки звітів (довідок) з перевірки на антиплагіат (Unicheck). 3. Результати опитувань "Викладач очима студентів" (2021 та 2022 рр), оцінка викладачів кафедри філософії та релігієзнавства. 4. Зразок анкети оцінювання ЕНК: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScG6wW_b3hhq_aap_pk7Yz9oaJNC_jxknvGbcMzb3mPkswJPg/viewform (вона доступна з кабінету студента на ЕНК + результати оцінювання ЕНК, які відображені в Е-портфоліо (Зразок Горбаня О.В.). 5. 2 примірники договорів з базами практики. 6. У 22/23 н.р. передбачені такі бази практик: Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, ГО "Молодіжна Асоціація релігієзнавців", Київська міська державна адміністрація (департамент освіти і науки), Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 7. Зразок (screen) вступного тесту, який складався з 40 питань. + посилання на програму фахового випробування 2022 р. https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vstup2022/programi/master/prof/%D0%A4%D0%92_%D0%A4%D0%86%D0%9B%D0%9E%D0%A1_%D0%9C_22.pdf (доступно на сайті Університету в розділі вступнику).

Відповідь   серeda, 15 лютого 2023 р. о 17:38:14

Додатково додаємо фото медичного пункту, їдальні та буфету.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання. Рівень В

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

В межах Критерію 3 ЕГ рекомендує: до початку наступного навчального року інтегрувати елементи неформальної освіти у навчальні курси за ОНП.

Відповідь університету:

Вважаємо за необхідне наголосити, що неформальна освіта не є обов'язковим елементом навчання, а відноситься виключно до компетенції автономії Університету. Жоден нормативний документ не зобов'язує ОНП обов'язково застосовувати її результати в освітньому процесі.

Крім того, на наш погляд, поява необхідності в неформальній освіті може також трактуватися як певний ступінь незадоволеності результатами формального навчання. Оскільки (і це підкреслила ЕГ в своєму звіті «3.3. ЕГ була поінформована про наявність інформації у здобувачів про алгоритм визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті, які є чіткими та зрозумілими, що відповідає підкритерію»), студенти повністю проінформовані про можливості неформальної освіти, але у них не виникло бажання скористатися цією «опцією» свого навчання, можемо вважати, що ОНП повністю задовольняє їх потреби в опануванні ПРН засобами формальної

освіти. Нав'язувати ж необхідність неформальної освіти через адміністративний ресурс чи інші спонукальні форми впливу на студентів (крім тієї довідкової інформації, яка є в наявності) ми вважаємо порушенням прав студентів.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою. Рівень В
Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

В межах Критерію 4 ЕГ рекомендує: 1. Розвивати практику міжнародних обмінів та програм подвійного дипломування здобувачів через активну комунікацію можливостей від цього навчального семестру; 2. До початку наступного року розглянути можливість співпраці з КМДА над спільними оплачуваними дослідницькими проєктами зі здобувачами та НПП ОНП; 3. До кінця навчального року розглянути можливість розміщення результатів опитувань та реакції ЗВО у відкритому доступі для уможливлення кращого інформування про результати розгляду здобувачів та вступників. 4. ЕГ рекомендує розміщувати у вільному доступі магістерські роботи до початку наступного семестру.

Відповідь університету:

Дякуємо експертам за висловлені рекомендації щодо покращення навчання і викладання за ОНП і в цілому погоджуємося з наданою оцінкою.

Разом з тим, хотіли б відзначити, що в умовах пандемії, а потім і повномасштабної збройної агресії РФ, рекомендація № 1 видається досить проблемною (з огляду на обмежені можливості перетину кордонів, особливо для юнаків).

Критерій 9. Прозорість та публічність. Рівень В
Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Частина інформації, наприклад, кваліфікаційні роботи здобувачів, здобутки та активності науково-педагогічних працівників, результати опитувань є доступними лише для внутрішнього середовища закладу. Відкритий доступ до таких ресурсів значно посилив би інформаційну та іміджеву складову, розширив коло стейкхолдерів.

Відповідь університету:

Дякуємо експертам за висловлені рекомендації щодо покращення навчання і викладання за ОНП і в цілому погоджуємося з наданою оцінкою.

Разом з тим, хотіли б зазначити, що Університет і професорсько-викладацький склад не тільки висвітлює загальні важливі моменти організації та впровадження навчання за ОП, а й має унікальні практики, зокрема:

- розміщення освітніх програм (профілів освітніх програм) та навчальних планів у вільному доступі на сайті Університету у рубриці «Інформація вступникам» з 2016 року;
- щорічне оновлення і оприлюднення у відкритому доступі усіх робочих програм навчальних дисциплін, за якими здійснюється навчання за ОП, на сайті кафедри та в інституційному репозиторії університету з 2014 року;
- розроблення структури профілів викладачів кафедри, розміщених на сайті кафедри у рубриці «Склад кафедри» із зазначенням їх здобутків, у тому числі рейтингу «Лідер року»;
- розміщення на сайті кафедри витягів з протоколів засідань кафедри, що дає змогу усім учасникам освітнього процесу мати доступ до рішень, які приймаються кафедрою, у напрямі удосконалення освітньої діяльності за освітньою програмою, що акредитується;
- максимально детальне та розгорнуте висвітлення процесу обговорення ОП (на сайті), наявність форуму та можливість надання зворотнього зв'язку усім учасникам освітнього процесу;
- розміщення актуальної інформації про зміст роботи, матеріально-технічне оснащення та досвід навчання здобувачів вищої освіти у Центрах компетентностей за ОП;
- висвітлення наукової діяльності науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти, щорічне розміщення результатів моніторингу та звітів з реалізації наукової теми кафедри з детальним висвітленням етапів дослідження, результатів реалізованих досліджень на теоретичному та практичному рівні, наукових продуктів, виконавців, з посиланнями на наукові здобутки та заходи, проведені під час досліджень, тощо.

Таким чином, вважаємо, що потенційні здобувачі освіти, а також різноманітні стейкхолдери мають достатньо публічної відкритої інформації на сайті Університету, Факультету суспільно-гуманітарних наук, кафедри філософії та релігієзнавства, щоб мати повну і об'єктивну картину про стан і зміст ОНП, суть та особливості навчання, науково-педагогічний склад, що забезпечує реалізацію ОНП, а також різноманітні студентські активності. Крім того, за офіційним запитом (що є усталеною практикою для більшості організацій, у тому числі закладів вищої освіти), зацікавлена особа може отримати будь-яку інформацію, яка не є інтелектуальною приватною власністю, або зберігається з грифами «таємно» чи для «службового користування». Прикладів щодо проблем з доступом до інформації в Університеті, зокрема за ОНП, що акредитується, не виявлено.